ਮਹਾਰਾਨੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ)
ਲੀਗਲ ਰਿਪਰੈਜੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ
ਬਨਾਮ
ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ
(ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 9151-9153 ਦੇ 2020)
ਸਤੰਬਰ 07, 2022
[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀਜੇਆਈ, ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ ਅਤੇ ਸੁਧਾਂਸੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956: ਐਸ. 5 – ਰਾਜਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਇਸਟੇਟ ਐਕਟ, 1948 – ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦੇ ਪੂਰਵ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ – 1948 ਵਿੱਚ, ਰਾਜਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ – 1948 ਵਿੱਚ, "ਰਾਜਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਇਸਟੇਟ ਐਕਟ, 1948" ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਾਜਾ ਦੀ ਇਸਟੇਟ ਉਸ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਵੇਗੀ – ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ – ਰਾਜਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਗਿਆ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡੇ – ਅਧਿਕਾਰ ਪੱਤਰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜਾ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ – 1952 ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ – ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਰਾਜਾ ਨੇ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੂਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਰਸਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ – ਤਿੰਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਿੰਦੂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ,1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ – ਰਾਜਾ ਦੀ 1989 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ 1982 ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ – ਰਾਜਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਇਸਟੇਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੇ – ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੇ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ 1/3 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ; ਅਤੇ ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਥਿਤ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ - ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ; ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਕਿ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ -ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਯਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਸੀ - ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੈਧ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ।

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਿਲ) ਨੰਬਰ 9151-9153 ਦੇ 2020।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 01.06.2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 2006/2018 (ਓ&ਐਮ), 1418/2018 (ਓ&ਐਮ) ਅਤੇ 2176/2018 (ਓ&ਐਮ)।

ਨਾਲ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੱਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਿਲ) ਨੰਬਰ 10211-10213 ਅਤੇ 11206-11208 ਦੇ 2020

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੈਰਾ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਧ੍ਰੁਵ ਮੇਹਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਵਿਵੇਕ ਭੰਡਾਰੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਵਰੁਣ ਚੰਡੀਓਕ, ਰਿਆ ਸੇਠ, ਪ੍ਰਿਆ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਿਸ ਦੀਪਾਂਸ਼ੀ ਇਸ਼ਰ, ਮਿਸ ਪੱਲਵੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਅਗਰਵਾਲ, ਕੌਸ਼ਿਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਆਸ਼ਨਾ ਗਿੱਲ, ਮਿਸ ਦੇਵਿਕਾ ਖੰਨਾ, ਮਿਸਿਜ਼ ਵੀ. ਡੀ. ਖੰਨਾ, ਵੀਐਮਜ਼ੈਡ ਚੈਂਬਰਸ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ, ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਅਮਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, ਮਿਸ ਹਨੀਮਾ ਗਰੇਵਾਲ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗਗਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਬਖਸ਼ੀ, ਯਸ਼ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦਿਓਰਾ, ਆਰਿਆ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮਿਸ ਮੋਨਿਕਾ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਰਜਤ ਮਾਥੁਰ, ਜੈਵੀਰ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਬਜਾਜ, ਕੈਸ਼ਲ ਯਾਦਵ, ਸ਼ਫ਼ੀਕ ਅਹਿਮਦ ਨੰਦਲਾਲ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਯਸ਼ੋਦਾ ਕਟਿਆਰ, ਮਿਸ ਅਪੇਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਮਿਸ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਅਤੀਵ ਮਾਥੁਰ, ਅਮੋਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਜਗ੍ਰਿਤੀ ਅਹੂਜਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਸਾਹੂ, ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.

1. ਇਹ ਖਾਸ ਛੱਡ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 01.06.2020 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 2006 ਦੇ 2018 (ਓ&ਐਮ), ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 1418 ਦੇ 2018 (ਓ&ਐਮ) ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 2176 ਦੇ 2018 (ਓ&ਐਮ) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹਨ।

2. ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦੇ ਪੂਰਵ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਚਾਰਟ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਚਾਰਟ

3. ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਵਜੋਂ, 05.05.1948 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਵੇਨੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਕਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੀ.ਈ.ਐਸ.ਪੀ.ਯੂ. ਕਵੇਨੈਂਟ (ਐਕਸ. ਡੀ-6) ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ:-

'ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ।

"ਲੇਖ VI

(1) ਹਰੇਕ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ 20ਵੀਂ$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਗਸਤ, 1948 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ-

(a) ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਣ ਤੋਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਸੰਧਿ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ

ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਗੇ।NONE NONE

(b) ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵ ਯੂਨੀਅਨ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣਗੇ;NONE NONE

(c) ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੰਪਤੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇNONE NONE

(d) ਜੇਕਰ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਫੌਜਾਂ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਫੌਜਾਂ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ।NONE NONE

... ...

ਲੇਖ XII

(1) ਹਰੇਕ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਾ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ (ਰਾਜ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ) ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕਾਣਾ ਹੱਕ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਉਹ 20ਵੀਂSUPERSCRIPT ਸਤੰਬਰ, 1948 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਜਿਹੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨਾਂ ਦੀ ਇੰਵੈਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਰਾਜਾ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸੰਪਤੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮੁਖ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ 31 ਦਸੰਬਰ, 1948 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਦਰਭਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

… … …

ਲੇਖ XIV

(1) ਹਰੇਕ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(2) ਸੰਘ ਦੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਭ ਉਪਲਬਧ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ।

ਸੰਘ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਹੇਠ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਖਿਲਾਫ, ਚਾਹੇ ਨਿੱਜੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅਨਿਥਾ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਜਾਂ ਚੂਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਸੰਧਿ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ-I ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਸੀ 3,81,400/- ਰੁਪਏ।

4. ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਸੰਧਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ

ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਰੇਕ ਸੰਧਿ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਧਿਕਾਰ, ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਖਿਤਾਬ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਲੇਖ XIV ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ।

5. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਧਿ ਦੇ ਲੇਖ VI ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। 18.08.1948 ਨੂੰ "ਰਾਜਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਐਸਟੇਟ ਐਕਟ, 1948" ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਾਜਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸ ਦੇ ਮਰਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸੰਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਟਿੱਕਾ ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੁਰਭਾਗਿਆਵਸ਼ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਰਿਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸ਼ਾਸਕ' ਕਹਿਣ ਜਾਂਗੇ) ਨੇ ਇੱਕ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵਸੀਅਤ 11.03.1950 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਸੀਅਤ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਪਹਿਲੀ ਵਸੀਅਤ' ਕਹਿਣ ਜਾਂਗੇ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੋਹਤਕ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਚਾਰ ਫਲੈਟਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨੇਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ ਗਈ ਸੀ।

8. ਫਿਰ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ 22.05.1952 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫਿਰ ਪਹਿਲੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਸੀਅਤਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੂਜੀ ਧੀਆਂ ਯਾਨੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਮਹੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਦੂਜੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਯਾਦਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ।

9. ਉਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 01.04.1955 ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿੰਡਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟਡ, ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕੁਝ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਛੜਨ ਤੱਕ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੂਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, 01.04.1955 ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਰਸਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

10. ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਹੈ:-

"5. ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ—

(i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1925 (39 ਦਾ 1925) ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1954 (43 ਦਾ 1954) ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਯਮਿਤ

ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; (ii) ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਟੇਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸੰਧੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਕੱਲੇ ਵਾਰਿਸ ਨੂੰ ਉਤਰਦੀ ਹੈ;

(iii) ਵਲਿਅੰਮਾ ਥੰਪੁਰਨ ਕੋਵਿਲਾਗਮ ਅਸਟੇਟ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਕੋਚੀਨ ਦੁਆਰਾ 29 ਜੂਨ, 1949 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਐਲਾਨ (IX ਦੇ 1124) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮਹਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਮਹਲ ਫੰਡ।

11. ਰਾਜਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 16.10.1989 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਭੋਗ ਸਮਾਰੋਹ ਜੋ 26.10.1989 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਜੋ 01.06.1982 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 13.10.1981 ਨੂੰ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ "ਮਹਾਰਾਵਲ ਖੀਵਾਜੀ ਟਰੱਸਟ" ("ਟਰੱਸਟ", ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੇ ਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਮਹੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਰਾਜਾ ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ "ਹਿਜ਼ ਹਾਈਨੈਸ ਪਰਸਨਲ ਅਸਟੇਟਸ ਆਫ ਫਰੀਦਕੋਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਆਦਿ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ।

12. ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਾ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ, ਜਿਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4193/21-08-2010 ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਧੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਤਾਬਕ 01.06.1982 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 473/23-7-2010 ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਦਾਇਆ-ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 1/3 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਯੁਕਤ ਕਬਜ਼ਾ ਦੀ ਵਾਧੂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਨ। 18.11.1993 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪਲੇਂਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ 01.06.1982 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਵੈਧ, ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ।

13. ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਤਹਿ ਕੀਤੇ:- 9. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾ-ਜੋੜ ਜਾਂ ਗਲਤ-ਜੋੜ ਕਾਰਨ ਖਰਾਬ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਹੈ? ਓਪੀਡੀ

10. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੈ? ਓਪੀਡੀ

11. ਕੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਜਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਓਪੀਡੀ

12. ਕੀ “ਮਹਾਰਵਾਲ ਖੇਵਾਜੀ ਟਰੱਸਟ” ਨਾਮਕ ਟਰੱਸਟ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕਾਈ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੈ? ਓਪੀਡੀ

13. ਕੀ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 6 ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ

ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਦ ਲੀਨੀਅਲ ਬੱਚੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਰਾ ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ? ਓਪੀਡੀ-6.

14. ਕੀ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 6 ਨੇ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅਚਲ ਅਤੇ ਚਲ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ? ਓਪੀਡੀ-6.

15. ਕੀ ਪੇਪਸੂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਲੇਖ 14 ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਸੀ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੇਕ ਸੰਧੀ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀਡ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਦੀ ਰਿਵਾਜ ਅਧੀਨ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ? ਓਪੀਡੀ-6.

16. ਰਾਹਤ।"

14. ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 25.07.2013 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਕਤ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਵੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ:-

"91. ਮੇਰੀ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਰਚੀਦਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਖਾਰਜ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਫੈਸਲਾ ਨਾਲ ਖਰਚੇ ਸਮੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 1-6-1982 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਵਸੀਅਤ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਬੇਬੰਧ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਚੀਦਾ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰਚੀਦਾ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਐਨੈਕਸਚਰ ਏ1 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਮਹਾਰਾਨੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੇ ਨਾਲ 1/2 (ਅੱਧਾ) ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਦਾਅਵੇ ਵਾਲੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਐਨੈਕਸਚਰ ਏ1 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚਣ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ, ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ, ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਦੇਣ, ਬੋਝ ਲਾਉਣ ਜਾਂ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨੈਕਸਚਰ ਏ1 ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰਚੀਦਾ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਗੈਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ। ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।"

15. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਮਹੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ 26.07.2001 ਨੂੰ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਮਹੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਵਿਵਾਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਾਰਸ ਜਾਂ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

16. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੇ ਸੀ.ਏ.ਨੰ. 1046 ਦੇ 2013 ਅਤੇ 480 ਦੇ 2017 ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਏ.ਨੰ. 1054 ਦੇ 2013 ਅਤੇ 1062 ਦੇ 2013

ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ।

ਕਿਹੇ ਗਏ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 05.02.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਲੋਅਰ ਅਪੀਲੇਟ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕ੍ਰਾਸ-ਆਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

17. ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਣ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 2006 ਦਾ 2018 (ਓ&ਐਮ), ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 1418 ਦਾ 2018 (ਓ&ਐਮ) ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਏ. ਨੰਬਰ 2176 ਦਾ 2018 (ਓ&ਐਮ) ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਹੈ।

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ।

"35. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਗਾ:-

(1) ਕੀ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜਾ' ਦੀ ਐਸਟੇਟ ਐਕਟ 1948 ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਰਾਜਾ ਦੀ ਐਸਟੇਟ ਲਈ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੈ ਪਰਚਾਰਕ (ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ) ਦੁਆਰਾ?

(2) ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਐਸਟੇਟ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ?

(3) ਕੀ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ 01.06.1982 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੈਧ ਵਸੀਅਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਹਾਰਵਾਲ ਖੇਵਾਜੀ ਟਰੱਸਟ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਟਰੱਸਟ ਹੈ?

(4) ਕੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 4193 ਮਿਤੀ 21.08.2010/04.04.1992 ਜੋ ਕਿ 'ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਲ.ਆਰ. ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ?

(5) ਕੀ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 437 ਮਿਤੀ 23.07.2010/15.10.1992 ਜੋ ਕਿ 'ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਣੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੈ, ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਯੋਗ ਹੈ?"

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੀ ਐਸਟੇਟ ਐਕਟ, 1948 ਇੱਕ ਵੈਧ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜਾ ਦੀ ਐਸਟੇਟ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅੱਠ ਵੱਖਰੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਇੱਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ, ਇਸ ਲਈ, ਇੰਟੇਸਟੇਟ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਵੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

20. ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:-

“78. ਹੁਣ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਾਜਾ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ RSA ਨੰਬਰ 2176 ਦੇ 2018 ਨੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਪੁਰਖੇਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪੁਰਖੇਵਾਲੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੰਟੇਖਾਬ/ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਟੇਬਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਾਲਿਊਮ 1, ਅਧਿਆਇ 9, ਨਿਯਮ 5 ਅਤੇ 6 ਅਤੇ ਮੁੱਲਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 232 ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਿੰਡ ਕੈਂਬਵਾਲਾ, ਮੌਲੀ ਜਗਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਣੀਮਾਜਰਾ-ਕਿਲ੍ਹਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸੂਰਜਗੜ੍ਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਮਾਣੀਮਾਜਰਾ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਸਾਈਟ ਨੰਬਰ 12 ਸੈਕਟਰ 17, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਅਰਜਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਲੇਠੀ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਾਂਝੇ ਪੂਰਵਜ ਤੋਂ ਉਤਰੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪੁਰਖੇਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਸਟੇਟ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪੇ-ਆਪਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਤਾਜ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ/ਪਛਾਣ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਕੋਡੀਫਾਇਡ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਉਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

79. ਵਿਲੀਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਰ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਵਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਖਰਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਵਰਨ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਵਿਲੀਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੇਰ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਮਾ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ। ਰੇਵਾਥੀਨਾਲ ਬਾਲਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪਦਮਨਾਭ ਦਾਸਾ ਬਾਲ ਰਾਮ ਵਰਮਾ 1993 ਸੁਪ 1 SCC 233 ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰਾਂ 61, 63, 64, 67 ਅਤੇ 69 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

80. ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਪਹਿਲੈਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। 05.05.1948 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ/ਲੇਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੈਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲੇਖ XII ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕ, ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸੀਆਂ। ਲੇਖ XII ਦੇ ਧਾਰਾ 2 ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰੇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ 20.09.1948 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਸਭ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉੱਤੇ, ਰਾਜਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਫਿਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਘਰਾਣੇ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੇਵਾਥੀਨਾਲ ਬਾਲਗੋਪਾਲ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਪਦਮਨਾਭ ਦਾਸਾ ਬਾਲਾ ਰਾਮ ਵਰਮਾ 1993 ਸੁਪ ਸੀਸੀ 233 ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 69 ਅਤੇ 81 ਤੋਂ 86 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

81. ਸੂਚੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਟੈਕਸ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਭਿੰਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਐਕਸ. ਡੀ3/22 ਤੋਂ ਐਕਸ. ਡੀ3/36 ਤੱਕ। ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਦੋ ਸਾਵਰਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਨਵੀਂ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਵਾਸੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰਵ ਸਾਵਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਵਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਕੇਵਲ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਜਾਂ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਦਲਮੀਆ ਦਾਦਰੀ ਸੀਮੈਂਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1958 ਐਸ.ਸੀ. 816 ਦੇ ਪੈਰਾ ਨੰਬਰ 11, 13 ਅਤੇ 14 ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਧੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਕਾਰਨ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪੂਰਵ ਰਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜੋਇੰਟ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ/ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਜਾਇਦਾਦ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਰਾਜ ਦੇ ਐਕਟ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਐਕਟ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਵਿਭਾਜਿਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਾਜ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀ ਸਿਰਫ ਗੱਦੀ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਪੂਰਵ-ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

ਸੰਧੀ ਦੇ ਲੇਖ XIV ਨੇ ਸਿਰਫ "ਗੱਦੀ" ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਧੀ ਦੇ ਲੇਖ XII ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਅਰਥ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਗੱਦੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਧੀ ਦੇ ਲੇਖ XIV ਦੇ ਕਲੋਜ਼ I ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਰੇਕ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗਰਿਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੇ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖ XIV ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਵਾਸਨ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਹਰੇਕ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੀ ਗੱਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਰਾਜਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗਰਿਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਾ ਨੇ ਜੋ ਰੱਖੀ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰਾਜ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 05.07.1948 ਨੂੰ। ਨਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਭਾਗ XI ਸਿਰਲੇਖ "ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਗਾਰੰਟੀਆਂ" ਅਤੇ ਭਾਗ VII "ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਨਾਮਕਰਣ ਨੂੰ ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਧੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਾ ਦੀ ਨਿਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਭਾਜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨਕਦ ਸੰਤੁਲਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੂਚੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉੱਤੇ, ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਨ। ਪੂਰਵ-ਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀ

21. ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, 29.03.1954 ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਾਲੀ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਸੀਅਤ (ਐਕਸ. ਡੀ-10) 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਰਾਜਾ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਕਤ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਤ ਧਾਰਾ ਸਥਾਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

“ਵਸੀਅਤਕਰਤਾ ਹੋਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼
ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਧੀ ਰਕਮ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਾਰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਵਸੀਅਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੇਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ।
……वसीअतकरता होर हुकम दिंदा है कि उपरोकत जाइदादां अते असटेटां तों इलावा, कोई वी जाइदाद जां असटेट इस वसीअत दे निरवाह तों बाअद उस दे रसते आउंदी है जे उह विरासत विच मिली होवे जां होर किसे तरह्यां, उह जाइदादां जां संपतीआं दा हिसा सिरफ (i) कंवर मनजीत इंदर सिंघ, (ii) राजकुमारी देविंदर कौर अते (iii) कंवर भारत इंदर सिंघ विच बराबर वंडीआं जाणीआं हन। जेकर वसीअतकरता दे पुत्तर अरथात कंवर मनजीत इंदर सिंघ दा देहांत हो जावे तां उस दी असटेट नूं राजकुमारी देविंदर कौर अते कंवर भारत सिंघ विच बराबर वंडिआ जावे। वसीअतकरता सपशट तौर 'ते चाहुंदा है कि जेकर राजकुमारी देविंदर कौर दा देहांत हो जावे तां उस दी जाइदाद राजकुमारी देविंदर कौर दी नाबालग धी हरविंदर कौर अलैकज़ांडरा फरीनाकिस नूं मिले।”

22. जदों इह पाइआ गिआ कि महाराणी मोहिंदर कौर दुआरा तिआर कीती गई वसीअत बिनां किसे शक दे साबत हो गई सी अते इह नतीजा कॅढिआ गिआ कि राजा दे पिछे छडे गए जाइदादां दे उतराधिकार लई अणविरसत उतराधिकार दे सिदांतां दुआरा होवेगा, उच अदालत ने टिपणी कीती:-

"237……म्रितक राजा हरिंदर सिंघ दी जाइदाद अते निजी संपतीआं दे उतराधिकार दे दाअवे नूं प्रिएमोजैनीचर दे कानून दे आधार 'ते रद कीता गिआ है, फिर वी अपीलकरता महाराणी मोहिंदर कौर वलों 29.03.1990 नूं तिआर कीती गई रजिसटरड वसीअत दे आधार 'ते देर महाराणी मोहिंदर कौर दे हिसे दे अनुपातिक हिसे दे उतराधिकारी होणगे। महाराणी मोहिंदर कौर (राजा दी मां) राजा दी मौत दे समें 16.10.1989 नूं जिउंदी सी अते उह राजा दे पहिले दरजे दे वारसां विचों इक होण करके देर राजा दी जाइदाद/ संपतीआं विच हिसा प्रापत करदी। इस लई, 16.10.1989 नूं महाराणी मोहिंदर कौर दुआरा मानता उतराधिकार/विरासत अते उस तों बाअद उकत वसीअत दी मिती 29.03.1990 (अेकस-डी-10) दुआरा देर महाराणी मोहिंदर कौर वलों अपीलकरता नूं दिते गए हिसे दे अनुपात दे अधार 'ते अपीलकरता राजा दी जाइदाद विच उस हिसे दा उतराधिकारी होवेगा कानून अनुसार।"

23. इन्हां खास छडीआं पटीशनां विच नेटिस जारी करदिआं, इस अदालत ने आपणे हुकम दी मिती 13.08.2020 नूं निरदेश दिता: -

“अगले विचार तक, सारे पारटीआं मौजुदा कारवाईआं विच शामल जाइदादां दे संबंध विच सथिती को बरकरार रखणगे। इस तों इलावा निरदेश दिता गिआ है कि महारवालखेवजी टरसट अगली सुणवाई दी मिती तों पहिलां पिछले पंज सालां दा खाता बिआन दाखल करेगा।”

24. उस तों बाअद, जदों टरसट वलों आई.ए. नंबर 99377 दे 2020 विच आपणे बैंकखाते नूं तनखाहां, टैकसां; यूटिलिटीज़ अते टरसट दीआं जाइदादां दी देखभाल अते टरसट दुआरा चलाई जा रहे चैरीटेबल हसपताल दे खरचिआं लई भुगतान करन दी आगिआ मंगण वाले आवेदन नाल निपटाइआ गिआ। अजिहे खातिआं अते आवेदन विच बिआन कीते गए उदेशां बारे वेरवा दसण तों बाअद, इस अदालत ने आपणे हुकम दी मिती 16.10.2020 नूं निरदेश दिता: -

“जिवें कि टरसट दुआरा कीतीआं गइीआं गतीविधीआं हसपताल चलाउण अते होर परोपकारी कारनां दी कुदरत दीआं हन, इस पड़ाअ 'ते, असीं बिनैकार टरसट नूं बिने विच पैरा 12 विच दसे गए खातिआं नूं सिरफ पैरा 8 विच सीरीअल नंबरां 2 तों 7 तक दसे गए मकसदां लई सखती नाल चलाउण दी आगिआ दिंदे हां।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕ੍ਰੈਡਿਟਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਪਹਿਲੀ ਰਿਪੋਰਟ 30.10.2020 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ; ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 30.11.2020 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਬੰਧਿਤ ਬੈਂਕ ਮੈਨੇਜਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 01.06.2020 ਤੋਂ 30.10.2020 ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਾ ਬਿਆਨ ਭੇਜਣ। ਵੇਰਵੇ 10.11.2020 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਨਵੰਬਰ 2020 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ 05.12.2020 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ।"

25. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 9151-9153 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਰਾਕੇਸ਼ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਦੀਪਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਕਣ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੋਧੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਦ੍ਵਿਵੇਦੀ ਨੇ ਤੀਜੀ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੈ ਗਏ।

ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 9151-9153 ਦੇ 2020 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

26. ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 11206-11208 ਦੇ 2020 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਮਿਸਟਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਰਦ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਅਰਥਾਤ ਕੰਵਰ ਮਨਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਾਰਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਾਂ, ਸਮੇਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਇਮੋਜੈਨੀਚਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ)ਨੰਬਰ 11206-11208 ਦੇ 2020, ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬਸਟੈਂਸ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

27. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ)ਨੰਬਰ 10211-10213 ਦੇ 2020 ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਵਸੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਸੀਅਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੈਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਾ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਣੀ ਮੋਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ)ਨੰਬਰ 10211-10213 ਦੇ 2020 ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

28. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:- ਸੀ) ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸਬੰਧਤ ਵੱਲੋਂ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।

a) ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਤੁਰੰਤ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ.

b) ਟਰੱਸਟ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਸਿਰਫ 30.09.2022 ਤੱਕ, ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਲੋੜ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ.

c) ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਬੰਧਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

d) ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate